

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in întrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-oe inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a-si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile posteii statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Deschidere de prenumeratiune la

„Observatoriulu“

dela **1/13 Octobru** inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumeraseru dela 1/13 Ianuariu pe 9 luni, éra alti pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentul espira cu finea lunii Septembre. Pretiurile sunt aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni si 2 fl. pe 3 luni in întrulu monarchiei, éra in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 fr. pe 1/2 anu, in aur sau in bilete de banca; éra fractiunile, anume din Romani'a, se potu implini cu marce de posta.

Redactiunea si Editor'a.

La budgetulu Ungariei.

Nu e de ajunsu cá se cunoáscemu budgetulu unei tieri numai in cifrele sale generali, ci daca voimu se cunoáscemu pe ce se duc miliónele scóse din pungile locuitorilor, trebuie se intramu in detalie, in amerunte. Dara budgetulu întregu alu fiacarui statu face câte unu volumu de cele gróse impartitu pe ministeriu. Unele parti din ele n'au nici-unu întelesu pentru publiculu celu mare, cá-ci prea sunt complicate si intortocate, alte parti taia in carne si osu, ar trebuí se le cunoáscemu cu totii.

In septeman'a trecuta comisiunea finantiara a camerei deputatiloru Ungariei ocupata cu revisiunea si censurarea proiectulu ministeriale de budgetu, avu a face multu cu alu instructiunii publice. Ce póte se ne interessedi pe noi romanii mai multu acuma cá si in alti ani, decâtu acelea milióne care se vérsa din tesaurulu terei pentru instructiunea si cultur'a generatiuniloru tinere, pentru institute publice de tóte categoriile, câte se ridica preste totu, mai totu esclusiv pentru elementulu magariu?

Budgetulu culteloru si alu instructiunii este

preliminatu pe an. 1883 cu 5 milióne 298161 fl. v. a.; acelasiu pe 1882 a fostu numai 5.069,297 fl.; elu inse cresce successive pe fiacare anu. Administratiunea centrala in acestu ministeriu va costá pe an. viitoriu 207,058 fl.

De aci incolo pentru

Conducerea afaceriloru scolastice din ambele tieri Ungari'a si Tranni'a comisiunea votá	243,200 fl.
Universitatea din Budapest'a	502,931 fl.
Universitatea din Clusiu	195,454 „
Scól'a pedagogica pentru profesori gimnaziali in Clusiu	15,000 „
Scól'a de mecanica dela Cassovi'a	15,490 „
Scóele pedagogice pentru inyétiatori de sexulu barbatescu	319,070 „
Scóele pedagogice femeiesci	209,993 „
Spese comune la scóele pedag.	8,000 „
Scóele elementare intretinute de statu numai	940,000 „
Scóele superiori de fete	85,985 „
Institutulu surdo-mutiloru din Vatiu	35,000 „
Instit. orbiloru in Bud'a	32,420 „
Academii'a Josefina de arte	50,000 „
Burse, premie s. a.	75,243 „
La spezele museului de tehnica	14,000 „
Scól'a de desennu pentru meseriasi	10,000 „
Monumente de arte si cultura gener.	18,946 „
Investitiuni diverse	121,700 „

Votarea la mai multe alte positiuni s'a suspinsu pentru delibereare ulterióra; despre altele s'a opinatu cá se remana precum au fostu votate pe anulu curente 1882.

La discussiunea positiunii despre scóele elementare cu 940,000 fl. s'a relevatu o impregiurare pentru multi cu totulu neasteptata. S'a observatu adeca despre o parte a scóeloru elementare comunali, adeca infintiate de cátra comunele politice, cá unele s'au prefacutu in scóle de statu, altele din contra s'au intorsu érași la bisericile de unde au fostu desertatu, adeca s'au facutu confesionali si s'au supusu la consistóriele respective. La propunerea deputatulu calvinu Alex. Hegedüs comisiunea decise a propune camerei legislative, „cá se invite pe dn. ministru alu culteloru si alu instructiunii publice, se cercetedi cauzele din care

numerulu scóeloru elementare scade, precum si pentru-ce multe din acelea isi schimba caracterulu loru“.

Interesante marturisiri sunt acestea; de aceea le recomandamu si noi la toti lectorii nostrii cáti au a face cu scóele, cu instructiunea poporului si la toti cáti au dorere de scóele romanesci. Totu acestea marturisiri e bine se le aducemu in combinatiune cu enuntiatiunea dlui dr. Fodor relativa la scóele satesci si cu totu ce scimu si vedemu noi romanii in cele mai multe comune pâna in dio'a de astadi.

In cifrele mai susu insemnate nici pe departe nu este coprinsu budgetulu instructiunii publice alu statului; anume nu vedemu niciari figurandu academiile de drepturi, nici cele 80 de gimnasie administrate de cátra statu; dara pâna la votarea definitiva in camere ne potu fi de ajunsu si numai atâtea spre a meditá asupra loru, a judecá si a face comparatiuni, inse asia, cá se reflectamu necurmatu la impregiurarea de altumentrea prea bine cunoscuta, cá scóele de tóte gradurile die Ungari'a si Transilvani'a in numerulu loru departe preponderantu sunt confessionali, adeca fundate si sustínute din vechime si pâna astadi, nu din veniturile statului si nici chiaru din ale comuneloru politice, ci numai de cátra bisericu si comunitati bisericesci, sau din fundatiuni facute de cátra archierei, archimandriti, canonici, preoti de alte trepte si de multi seculari (mireni), nu numai religiosi, dara si doritori de a vedé inaintandu cultur'a si sciintiele la locuitorii terei cáti se tínu de cutare confessiune religioáa. De aici vine, cá dela reformatiune incóce s'au inmultitu scóele mai virtosu in urmarea rivalitatiei dintre catolici si protestantii de diverse confessiuni. Cá inainte de 1848 cei de ritu gr-orientale n'au prea rivalisatu intru ridicarea si dotarea scóeloru, cauzele credemu cá ne sunt cunoscute.

Totu la budgetu. Restantiele sau remansiile de contributiuni.

Impositele se arunca si se incarca pe locuitori, dara nu tóte se potu incassá nici prin executiunile

Foisior'a „Observatoriului“.

Mórtea jidovului raticoru.

(Rapsodie lirica de Shucubart.)

Ahasveru se tárasce afara dintr'o posomorita caverna din Carmelu. . . Sunt doue mii de ani in curendu, de candu ratacesce fára odihna, din tíera in tíera. In diu'a candu Isusu ducea sarcin'a crucii, voi se se odihnésca nítielu d'inaintea usiei lui Ahasveru. . . Vai! acesta se impotrivi si isgoni cu asprime pe Mesi'a. Isusu se impleticesce si cade sub povara, — dara nu se tanguie.

Atunci, angerulu mortii intra la Ahasveru si ii dice cu unu tonu mãniatu: „Ai refusat repaosulu Fiului Omului: . . ei bine, dihanie, nu va mai fi repaosu pentru tine pâna in diu'a candu Christu va veni din nou!“

Unu negru diavolu esi de odata din prapastie si se puse se te armarésca, Ahasvere, din tíera in tíera. Dulcimile mortii, odihn'a mormentului, tóte 'ti sunt refusate de atunci!

Ahasveru se tárasce afara dintr'o posomorita caverna din Carmelu. . . Isi scutura prafulu din barba, apuca un'a din tiestele*) gramadite acolo, si o asverle din verfulu muntelui; tiést'a sare, se isbesce si se face tiandari. . . „Acesta era tata-meu! striga Jidovulu raticoru. Inca unulu! . . Ah! . . siése inca se ducú isbindu-se din stânca in stânca . . si aceste . . si aceste! racni dènsulu, cu ochii aprinsi de turbare;

*) Traductoriulu romanu vrea se dica capatina, craniu de omu, dice inse tiesta dela ital. testa, capu; capetu; barbatu; persóna; frunte; testa a testa, intre patru ochi, cá si franc. tête a tête. Noi avemu tiestu, sub care se cóce aluatulu. si brósca cu tiestu.

Red. „Obs.“

acestea! sunt nevestele mele. Ah! tiestele se rostogolesc mereu. . . Acestea si aceste sunt tiestele copilulu mei. Vai! au pututu se móra! si eu, blastematu, eu nu potu! spaimântatóri'a sententia m'apasa pentru vecinicie.

Ierusalimulu cadit . . striviamu copilulu la títia, me aruncamu printre flacari; blastemu pe Romani in biruinti'a lui. . . Vai! vai! neobositorulu blastemu me protegea mereu . . si n'am muritu! — Rom'a, gigant'a, uruia in ruine; m'ma dusu se me asiedi sub dènsa; ea cadit . . fára a me strivi! Pe derimaturile ei, natieni se ridicara si apoi sfársira la ochii mei . . eu, remaném, si n'am pututu sfársa.

Din inaltimea unei stánce care domnia printre nori, me precipitamu in prapasti'a mariloru; dar numai decâtu valurile tremurátore me asvèlira pe tiermu si trasur'a de focu a esistentiei me strabatú din nou. Mesuramu din ochi posomoritul crateru alu Etnei, si me aruncamu cu furie intr'ensulu! . . Acolo, urlamu diece luni printre giganti si suspinele mele ostenira gáteljulu sulfuros. . . Vai! diece luni in capu. Totusi, Etn'a fierse, si apoi me versá printre valuri de lava; palpitamu sub censusa si me puseiu se traiescu.

O padure ardea; alergaiu fòrte repede intr'ensa, tóta frundi'a ei picá pe mine in flacarele, dara foculu atinse numai corpulu meu si nu 'lu putú consumá.

Me amestecamu atunci cu distrugatori de ómeni, precipitamu in vértelulu lupteloru. . . Sfidamu pe Galu, pe Germanu, . . dar carnea mea tociá sulitiele si lancele, palosiulu unui Sarasinu se sdrobi in faráme pe capulu meu; veduiu multu tímpu glóntiele plouándu pe hainele mele cá nisce mazare asvèlira pe o cuirasa de acióe.

Tunetele resboinice sierpura fára putere inprejurulu speteloru mele cá inprejurulu unei stánce crestate, care se inaltia pe de asupra noriloru.

„In desiertu elefantulu me aruncá sub dènsulu, in desiertu calulu de resboiu iritatu me intelicu cu

piciórele lui armate cu feru! . . O mina incarcata cu prafu de pusea isbucni si me aruncá in nori: recadému naucitu de totu si pe jumèteate arsu si me radicamu printre sângele, creierulu si membrele ciuntite ale tovarasiloru mei de arme.

Mass'a de otielu a unui gigante se sdrobi pe mine, pumnulu caléului se paralisu voindu se m'apuce; tigrulu isi toci dintii in carnea mea; nici-odata leulu flamánditu nu putú se me sfasie in ciru. Me culcamu pe sierpi veninosi, tragému dragonulu*) de cóm'a lui sângerátore . . sierpele me muscá, si n'am muritu! dragonulu se asvèlri in giurulu meu si nu muriu!

Vai! se nu potu muri! se nu potu muri, se nu potu odihni acestu trupu secatu de osteneli! se terescu, fára sfársitu, acésta gramada de tierèna, cu colórea ei de stârvu si cu mirosulu ei de putrediciune! se contemplanu mii de ani uniformitatea, acestu monstru cu gura deschisa, timpulu fecundu si flamendu, care produce neinctetu si neinctetu isi sfásie creaturile sale!

Vai! se nu potu muri! se nu potu muri. Oh! mãnia a lui Dumnedieu! puteai tu pronuntia o anatema mai spaimântátore? Ei bine, cadu in sfársitu pe mine cá trasnetulu, precipita-me de pe stáncele Carmelului, se me rostogolescu la piciórele tale, se me sbatu in spasmuri si se moriu!“ Si Ahasveru cadit. Urechile ii asurdira si nóptea se scobori pe ochii lui cu genele tiepóse. Unu angeru ilu duse in caverna. Dormi acum, Ahasvere; dormi unu somnu liniscitu; mãni'a lui Ddieu nu este eterna! La redesteptarea ta, va fi acolo, acela alu carui sânge l'ai vediuu curgèndu la Golgota si a carui milostivire se intinde asupra ta, cá si asupra tuturoru ómeniloru.

(„Binele publicu.“)

*) Galicizmu, romanesc se dice balauru.

Red. „Obs.“

cele mai cumplite. Câteva cifre scóse din publicatiunile oficióse ne invétia cum se încasséda in Ungari'a si Transilvani'a restantie. Acelea la 1 Ianuarie 1876 treceau peste 40 (patrudieci) de milióne florini v. a. Ministrulu de atunci scosese dela camere o lege, dupa care acelea remasitiei se impartira pe cinci ani urmatori asia, in câtu se se platésca alaturea cu contributiunile nóue de pe fiecare anu, impreuna cu interesele de 6% si cu spesele de executiune. Pana la finea anului 1881 din acea suma enorma au mai remasu neincassati 11.553,146 fl. Dara in cei 5 ani se facura alte restantie de 28.835,568 fl. Interesele si executiunile neincassate 3.217,910 fl. Sum'a totale de restantie pe 1882 43.606,674 fl.

Frumósá suma de remasitie! Se nu uitamu inse, cà din remasitie se stergu in fiecare anu sume fòrte considerabili, precum dela cei ajunsii la stare de cersitori, dela cei emigrati pe furisii, dupa-ce au apucatu a'si vinde si peface in bani tóta averea mobila si immobili, dela multime de ómeni, mai alesu asia numiti evrei nemtiesci, cari pórta câte patru cinci nume si se muta neincetatu dintr'unu locu in altulu in diverse parti ale terei, in fine dela cei daunati prin focu si apa.

Alaturea cu cifrele susu aratate apparu si critice asupra bilantiului ministeriale proptite cu temeiri peste asteptare de tari, din care ese, cà deficitulu pe a. 1883 nu va fi 22 milióne, ci 39 milióne, dara si acesta numai sub conditiune, daca Bosni'a si Hertiegovin'a nu voru mai rebellá; inse chiaru si in casulu acesta monarchi'a totu nu scapa fara unu adaosu de celu puçinu siese milióne fl. pe anu la budgetulu Bosniei, din cauza cà veniturile aceleia nici pe departe nu se ajungu la coperirea recerintieloru ei. Ministrulu Kállay isi încérca tocma acuma noroculu cu introducerea unei sisteme administrative multu mai simple in Bosni'a, decâtu este cea austriaca complicata, pedanta, secanta, nesuferita locuitoriloru, pe langa care totusi o parte din functionari incepusera se defraudedie si se fure cu grosulu, pana-ce in lunile trecute fusera dati de golu, luati la góna cà si banditii de codru si dati in judecata, buna-óra cum se intemplá totu in acelu timpu si in Dobrogea cu câtiva functionari rapitori si tirani, cari meritaseru de multu cà se sídiá la umbr'a salineloru dela Teléga sau Ocenele-mari.

Sanetatea publica.

In Nrulu 78 curmaramu estrasele facute din cartea dlui dr. Istrate despre alimentatiune si higiena, pentru-cà ne inbuldiau éraii alte materialuri. Intr'aceea tristelescrii câte ne vinu de nou din mai multe regiuni ale Transilvaniei si Ungariei, ne facu se ne întórcemu din nou la scrisórca din lun'a trecuta a dnului ministru Trefort adressata dlui dr. in med. profesoru Fodor din Budapest'a si respunsulu acestuia. De atunci acelasu dn. prof. luandu in de aprópe consideratiune cumplít'a mortalitate din tierile acestea, in care din o mie de ómeni moru pe anu si câte 45 pana la 50 de ómeni, candu in alte staturi bine regulate moru numai câte 21 pana celu mai multu 30 persóne, — densulu intr'unu articlu publicatu in ministerialulu „Nemzet“ din 13 Oct. intra mai afundu in cestiune si cercetandu causele, afla cà acelea sunt prea multe, cà inse pana acuma partea cea mai mare a loru nu o cunoscú nici medicii si nici organele administrative ale guvernului terei. Principiulu generale alu medicinei este, cà daca voiesci se vindeci reulu, ai se'i descoperi mai ántaiu caus'a, isvorulu lui. Acea perdere gigantica (oriasia) de vieti omenesca documentata cu statistic'a fiacarui anu se adscrie numai simplu la mortalitatea cea mare a prunciloru si la epidemii, pentru-cà acestea ne batu mai tare la ochi, dara caus'a causei nu o investigamu si mai departe, nu întrebamu pe unde moru mai multi, in ce forma se arata bólele, cum, prin ce midiolóce duréda si domnescu ele asia de multu, si óre nu mai sunt si alte cause din care vinu bólele, apoi mórtea. A nu investigá cu mare grija si perseverantia tote causele bóleloru de prin tóte partile terei, insémna a pipái si orbecá prin intunerecu.

Dn. Fodor sustine cu totu dreptulu, cà organele administrative sanitarie câte se afla infiintiate pana acum in Ungari'a, nici pe departe nu sunt de ajunsu spre a combate bólele si mortalitatea la radecinele loru. Avemu lipsa, dice densulu, de unu dicasteriu sanitarium centrale, care se se ocupe de sanetatea publica nu numai pe charteia, la mesele verdi, ci ai carui organe se ésa in tíera, se cunósca starea sanetatiei sau a

nesanetatiei fácia 'n fácia, din autopsia, din esperientia propria, imediata, se o judece si se o conduca, cu alte cuvete, se aiba auctoritate si putere de a obligá si síli pe ómeni cà se delature inainte de tóte causele bóleloru, éra in casu de a se bolnavi, a strabate cu mesurile vindecátórie prin tóte pedecile; scurtu, administratiunea sanetatiei publice in centru se fia din cele mai energióse si se'i ajunga braçiale pana in cele mai departate coltiuri ale terei, pana in colibe si bordeie.

De aci incolo dn. Fodor reflectandu la diverse tínuturi ale terei afla de ex. cà in unele domnescu in mesura spaimantátória bólele venerice (fréntiu), in altele s'au incuibatu cretinismulu;*) pe airea frigurile si alte bóle palustre causate prin evaporarea apeloru imputite ataca sanetatea si viéti'a chiaru din léganu; in alte parti „femeile maestre, descantátóre si câte alte babe“ omóra fetii inca si in pantecele mamelor; o parte mare a locuitoriloru sufere de cataru in matie si de alte bóle care'i facu se se usce pe pitióre si dupa-ce au dusu o viétiá ticalósá, se móra multu mai curendu decâtu s'ar crede. Beuturile stricate, precum sunt vinuri netrecute prin fermentatiunea necessaria, sau falsificate cine scie in câte moduri, vinarsu (rachiu) afumatu sau altumentrea stricatu si prefacutu in veninu, omóra cu incetulu mii si dieci de mii de ómeni. Lips'a de ajutoriulu si de consiliulu mediculu si scumpetea medicinei condamna pe alte miriade la mórte.

Din unele districte sunt cunoscute causele bóleloru si ale mortalitatiei, s'au si luatú mesuri spre a le delaturá; din cele mai multe inse nu sunt cunoscute nici-decum, sau cà nu'i pasa la nimeni de ele. Spre ex. asia numit'a tíer'a de josu a Ungariei din comitatulu Aradului de vale între Tis'a, Murasiu, Dunare cere unu studiu de câtiva ani, cà se affi modulu cum se scurgi si se deseci acelu terenu apatosu, cum se faci cà locuitorii se aiba apa mai buna de beutu si cum se poti desputi atâtea mii de locuinte dela sate si orasie puturóse, scárnave, negrijite, ingrecate de gazuri sugrumatòrie, in loculu aerulu curatu atmosfericu. Unde sunt alti ómeni de specialitate? Si chiaru daca se afla, nimeni nu are dreptu se astepte dela ei perdere de timpu, labóre si osteneá de pomana.

Descriptiunea ce dá d. dr. Fodor comuneloru orasiane si satesci din punctu-de vedere sanitarium este pe câtu fiorósá, pe atata si de rusine. Parte mare a comuneloru, dice densulu, nu are apa buna de beutu, ei beu apa cà din balti si din zama de gunoiu (de ex. chiaru si in Sibiiu). Pe airea stradele si curtile se vedu coperite cu gunóie (inca si cu mortatiuni de cani, mítie, vite crepate), pe airea zam'a de esitori (retirade) curge in strada. In alte comune cresce tresthia, rogozu si piperigu de a lungulu stradeloru in siantiurile pline de apa imputita si coperita cu lan'a-bróscei, din cari apoi intra putórea, prin urmare multime de bóle pe usia si ferestrii, in cascioarele scunde, umede, puturóse, pentru-cà se putia si mai tare, se bolnavésca si se omóre ómeni si mai multi. Pe piatie mari si pe alte locuri virane (libere, neinchise) dai de baltóce si balti, in care se scaldá porci, gâsce, ratie, éra prin pregiuru vedi copilasii palidi cà mórtea, cu pantecele inflatu, sau cum se dice, cu rastu de friguri. Mergi mai departe si vei vedea, cà locuitorii scotiendu gunoiulu din grasidu, pare cà aru fi farmecati sau smintiti, ilu arunca peste olalta tocma spre cas'a locuita, spre ferestrele din curte, cà se se cóca acolo, pana ilu voru scóte pe agrii. Putórea ce ese din acea fermentatiune si putrediene strabate tóta in casa; in aceea respira, mananca, dormu locuitorii loru, apoi totusi acei barbari nefericiti se mira si se vaieta, cà nu mai vedu sanetatea cu ochii, cà le suna coliv'a in peptu, cà toti sémena cu sufletele caletórie si cà unii dupa altii isi dau pielea popii.

Pe distantie de miliarie nu se afla nici medicu nici apteca (farmacia). In tóte partile se vinde carne imputita (dóghus, mortatiune); in comune nu e scaunu de taiatu vite. Prunci orfani si parasiti, cà si prunci de flori aruncati, moru cu sutele, se stingu, pentru-cà nu se afla nimeni cà se'i adune de pe strade si se pórte grija loru cà in tóte tierile civilizate.

*) Cretinismu, cretin, dela cuvntulu italo-romanicu cretina stricatu din Creatura. La noi ómeni de acestia sunt cunoscuti mai multu numai sub nume de gusiati si gusiaili, se dicu inse si schidóle, ómeni trupesce si sufletesce deformati, nepotintiosi, gagauti, de cari se afla multi, mai virtuosu in valile tieriloru muntóse elvetiane, piemontane, in Stiri'a, in Alpi, Pirenei, Carpati si pe airea. S'a observatu cà cu inaintarea culturai numerulu cretiniloru se micioréda.

Scólele si temnitiele! Dn. Fodor nu crutia, taia in carne viia, spune totu ce scie din propri'a esperientia. Asia elu afla, cà in sute si sute de comune „localulu numitu alu scólei nu este scóla“, ci e grasidu ruinatú si necuratu; loculu de arestu este celariu (pívnia) imputitu; spitalulu in care nefericit'a omenime se'si affe alinarea doreriloru si vindecare, e mai multu unu cotetiu de porci. Versatulu, variol'a, de tóte gradele si differitis omóra pe prunci ani intregi cu mîie si cu sutele de mii; parintii nu chiama medici, nu dau nimicu pe medicina, sau din caus'a saraciei, sau de sgárciti (avari) ce sunt, éra auctoritatile administrative inchidu ochii la tóte acestea.

Dn. Fodor dice cà ar potea se intinda si mai departe acésta litania (ectenía), precum o numesce densulu; o amu potea si noi si altii multi, cari cunoscú tíer'a si ómenii, dara pentru cine? Cati le cutescu, càti le audu si la càti le pasa? Unu singuru folosu au ele pentru cei cari le cunoscú si apoi le publica: usiorarea consciintiei. Cei mai multi din noi facemu politica mare batédu campii, alergamu dupa ea prin nuori pe aripi lipite cu céra, éra terenulu celu mai de aprópe alu politiceii nationale, doctrinele sale elementarie, care ne stau la nasu, nu le cunóschemu. Voimu viétiá nationale si politica cu milióne de bolnavi, de cretini si schidoli, de suflete sburatórie in raiu; voimu viitoriu mare dupa-ce ne peru in fiecare anu peste 1/2 din càti prunci ajungu pana la cinci ani, éra 1/4 parte remanú cà imbecili numai cà se piéra mai tardiu.

Unu lucru mai incapea in revelatiunile dlui Fodor: Respunsu la întrebarea, câte mii de ómeni gonesce preste anu furia magiarisarei?

Misterii revelate din inaintea ocuparei Bosniei.

In Augustu alu anului 1877 pe candu resboiulu in Bulgari'a curgea cu furia mare, betranulu principe Gorciacoff petrecea la Bucuresci in localulu consulatului russescu asteptandu rezultatele si continuandu'si activitatea sa diplomatica. Intr'una de dile serenitatea sa invitatu la prandiu de càtra unulu din cei mai ageri ministrii, in societate restrinsa, dupa mésa ceilalti óspeti departându-se, ministrulu remase numai cu Gorciacoff între patru ochi la o butelia de unu vinu minunatu, din care ser. sa gustá cu multa placere. Totusi éra preste putintia se se adeverésca si la principele Gorciacoff vechi'a sententia latina: „In vino veritas, sed prodita aut violata“, cà adeca celu bétu sau tradédia secrete adeverate, sau le vatama. Cu tóte acestea candu se reflectá si la actiunea cabinetului din Vien'a in urmare resboiului, Gorciacoff nu se mai potú conteni si respunde: Voi nu pricepeti: Va avea se róda la óse mari cu anii intregi in Bosni'a si Hertiegovin'a etc. etc. Scurtu si coprindietoriu.

Asia dara tergulu se facuse inainte de resboiu, Russi'a se invoise cà dintr'odata cu scótearea turciloru din Bulgari'a, trupele imparatului Franciscu Josifu se intre in numitele doua provincii turcesci si se le tína, daca le va potea. Acestu secretu se garantéda; si Russi'a sciuse pentru-ce se invoiesce; si acuma cu ocaziunea budgetului austriacii si unguenii afla, cà in acesti patru ani trecuti, adeca din Septembrie 1878 pana astadi acésta monarchia a versatu din averile sale in Bosni'a preste 200 milioane fl., éra alaturea viéti'a la multe mii de ostasi. Acesta fu planulu Russei de a debilita monarchi'a nóstra.

Intr'aceea relative la acea ocupatiune fatala inainte cu câteva dile „P. Lloyd“ scóse din tr'unu archivu secretu alte documente, din care punemu si noi acilea estrasulu asia precum l'au tradusu „Natiunea“ in Nr. seu din 10/22 Oct. precum urmédia:

„In 22/10 Juniú séra, anulu 1877, sosi in castelulu imperatescu din Vien'a scirea, cà armat'a russésca a inceputu a trece Dunarea. Si in adeveru asia a si fostu; brigadele corpului de armata Nr. 14 sub comand'a locotenantului generalu Zimmermann, in acésta di trecura Dunarea pe la Galati si Brail'a si intrara in Dobrogea. In diu'a urmatóre Feldzeugmeisterulu Philippovici, comandantulu generalu din Prag'a, primi o telegrama se vina imediatu la Vien'a. Aici i se spusé, cà s'a hotaritu se se ocupe Bosni'a si Hertiegovin'a si cà densulu este numitu comandantu supremu alu corpului de ocupatiune si guvernatoru alu ambelor provincii; de aceea densulu se caute a face studiile necesare pentru resolvarea acestei probleme; materialulu necessaru i se va pune la dispositiá din partea autoritatiloru centrale. Dupa câteva dile baronulu Philippovici se reintórce la Prag'a si evenimentele

se desfășurau fără întrerupere pe câmpiile Bulgariei. . . . In 2 Septembrie 1878 se publica decretul, prin care imperatorul și regele Franz-Josef I numește pe Philippovici comandant al corpului de armată Nr. 13. Totu în acestu timp Philippovici fu însărcinat să se pună în cointelegere cu comandă generală din Agram pentru aprovizionarea și adăpostirea trupelor ce voru fi concentrate la râul Sav'a.

In scopulu acesta i s'a datu că ajutoriu, și că eventualu șefu de stat majoru în corpulu de armată Nr. 13 șeful statulu majoru dela comandă generală din Agram, colonelulu Leonida Popp, astăzi adjutantulu generalulu alu imperatulu și șeful cancelariei militare. In 10 Februaru 1878 feldzeugmeisterulu prezenta ministerulu de războiu unu memoriu, în care espuse rezultatulu studiilor sale făcându o multime de propuneri. Philippovici înca cu această ocaziune și-a exprimat temerile sale în privință a succesulu, din cauză că nu i se puneau la dispoziție trupe de ajunsu. Tractatulu preliminaru dela San-Stefano făcu pe Philippovici să se prezente în 25 Martiu 1878 unu alu doilea memoriu, în care dănsulu staruiește să se dea cel puținu șapte divisiuni. In resumatulu coprinșulu memoriulu este urmatorulu:

Tractatulu dela San-Stefano a deschis unu câmpu întinsu aspirațiiloru Serbiei și Muntenegrului și prin urmăre este foarte probabilu, că aceste statute voru lua parte, dacă nu pe față, cel puținu prin conivență către cetele insurgentiloru, la rezistență a contra ocupării ambelor provincii turcesci de către Austro-Ungari'a. Interesulu numiteloru principate deocamdata este că se mantina slabă domnia osmanică peste aceste țări. În data ce înse o mare putere europeană de rangulu Austro-Ungariei se stabilește în aceste provincii, atunci toate speranțele Serbiei asupra Bosniei și ale Muntenegrului asupra Herzegovinei sunt zadarnice. Monarhia pe lângă problema politică mai are încă o altă problema totu atât de importantă de rezolvat: „desinfecția lăganulu pestilenței sociale” provocată de miserabilă administrația turcescă și de asuprirea cmetiloru. Cine vrea să man'a în acestu cuib de vespă, atîta în contra-i multe elemente, cari primescu de aliați pe totu câte ei întalnescu. Prin urmăre noi vom avea de a lupta nu numai cu Mahometanii, ci și cu creștinii. „Chiaru și trupele otomane, cari se retragu din Serbi'a veche și din Bulgari'a, se voru îndrepta spre Bosni'a și voru lupta contra noastră”. În vederea acestoru împrejurări feldzeugmeisterulu a declarat, că patru divisiuni nu sunt de ajunsu pentru ocuparea unu teritoriu, bogatu în munți gigantici și cu o întindere de preste o mie de mii pătrate. La acestu memoriu alu baronulu Philippovici, ministerulu de războiu abia răspunde în 18 Maiu. În acestu răspunsu se dice numai, că patru divisiuni sunt de ajunsu pentru rezolvarea problemei și din acestea numai trei se fia întrebuintate pentru executarea ocupațiunei, un'a se remana că rezerva. Mai multe trupe nu se potu trimite, de ore-ce considerandu situațiunea politică este posibilu că după mobilizarea totală, într'unu asemenea casu Bosni'a și Herzegovin'a, voru fi unu câmpu de luptă secundar, unde nu se potu angaja prea multe trupe. După acestu răspunsu Philippovici porni la Vien'a, că se și espuna din nou vederile sale. Dănsulu sustinu, că ocupațiunea acestoru țări trebuie începută cu forță impunitoare, căci numai astu-felu se poate termina campania repede. În casulu contrariu agitațiunii mahometani și greco-orientali voru castiga în timpu, îndemnandu și atîtîandu poporulu la rezistență. O acțiune energică și repede va descuraja pe locuitorii din ambele provincii și va mari prestigiulu monarhiei și alu armatei în Europa. . . .

Din cele espuse rezulta, că intrarea în Bosni'a și Herzegovin'a se hotărîse încă de multu și că se făcuseră chiaru și pregătiri materiale într'unu timpu, cându guvernulu în corpurile legiuitoare negă cu staruintă o asemenea intențiune. Rezulta de asemenea, că dacă s'aru fi urmatu sfatul baronulu Philippovici și s'aru fi mobilizatu dela începutu încă trei divisiuni, n'ar mai fi fostu nevoie să se facă o nouă mobilizare și s'aru fi făcutu o economie de multe milioane. În fine rezulta că în prima-var'a anululu 1878, în intervalulu dintre pacea preliminară dela San-Stefano și congressulu din Berlin, sferele guvernamentale din Vien'a se gândeau cu toată serioșitatea la eventualitatea unei mobilizări generale.

Admitendu acum că procederea sferelor competente din Vien'a înainte de congressulu din Berlin a fostu reclamată de gravă situațiune politică de atunci, guvernulu austriac totu nu poate scăpa de imputarea, că a comis grave erori cându cu ocu-

pațiunea Bosniei și Herzegovinei. După încheierea tractatulu de Berlin eventualitatea unu războiu nu mai era probabilă, prin urmăre în Augustu 1878 s'aru fi pututu fără pericolu mobiliza armată II și trimite în Bosni'a și Herzegovin'a.

Din monarhia austro-ungară.

Dela Vien'a. Legea electorală modificată așa, că censulu fu scăditu numai la 5 (cinci) fl. dare directă pentru alegerile directe la parlamentulu centralu alu statulu, a deschis calea agitațiunii care merita toată atențiunea noastră. A dice în provinciile austriace mai virtosu pe la cetăți censu de 5 fl., însămma a dice proletariatu; căci cine nu plătește în dăile noastre contribuțiune directă de 5 florini? Dăra numai orbii și surdo-muții, cersitorii de pe străde, ba în multe casuri și aceia. Destulu că austriacii, cari înainte numai cu 20 de ani vorbiau despre sufragiulu universalu că despre unu planu criminalu, sunt pe cale de a-lu introduce preste totu; căci adeca după-ce se făcu censu de 5 fl. pentru alegeri la senatulu imperialu, acum vinu și provinciile cu pretensiunea, că censulu se scada și pentru alegeri la dietele provinciale și la consiliile municipale totu numai la 5 fl.

Că mână va mai remana din totu coprinșulu monarhiei numai Transilvani'a cu censu electoralu până la 20 fl. pentru romani, pe cându secuii și proletarii dela orășe se voru bucura de sufragiulu universalu că și până acuma.

Unu folosu practiculu are scăderea censulu, că alergătoriloru după mandate le este multu mai greu să cumpere atâtea voturi, câte se ceru că se aiba majoritate.

În Galiti'a. Pușinii rușeni căți au potutu petrunderă în diet'a dela Leopole (Lemberg), în ședința 20 Oct. luptară în contra majorității polone cu bunu rezultat. După toate informațiunile rușenii sunt tractați în Galiti'a tocma așa precum sunt tractați și românii în Ungari'a și în Transilvani'a; aceeași ură, urgia și persecuțiune, aceeași încercare cu desnaționalizarea, aceeași introducere forțată a limbii polone. În ședința luată cuventulu doi rușeni și după-ce numerară o lungă serie de maltractări și descrieră cu colorii vii istoria căderii mitropolitulu Sembratovicz, pe care disera că rușenii o voru ține minte în veci, venira la cauză școliloru, unde arăta, că ori-unde sunt locuitorii poloni curați, se sustinu sute de școle numai cu o limbă, cea polonă; din contra la rușeni sau nu se facu școle nici-decum, sau regulatu cu două limbi, adeca și cu limbă polonă obligată, cându dialectulu rușenilor pentru poloni nu este obligatu de locu. Aici adeca se întielegu în Galiti'a școlile înființate nu de comune bisericesci, nici din venitul bisericeloru că pe la noi cele confessionale, ci se întielegu școle înființate din veniturile țării sau din ale comunelor politice, cum este capital'a și altele multe.

La toate acestea audite dela deputații rușeni, reprezentantele guvernulu Galitiei asigură pe rușeni, că de aici înainte acea nedreptate se va delatură, în cătu adeca se voru deschide și pentru milioanele de rușeni și se voru sustine școlile din veniturile țării și ale municipieloru, anume înainte de toate în capitală, unde rușenii sunt foarte nedreptați.

Apoi pe lângă o tractare că aceea se se mai pōta cineva miră, dacă agenții Rusiei aru castigă influența asupra rușeniloru, mai virtosu cându polonii predica totuodată și nopțe mōrte și perire asupra musuliloru. Ambele acestea popōra, magarii și polonii, se întorc neîncetatu într'unu cerc vitios; ei voru se castige spiritele și ămilele altoru popōra atātu prin forță brutală, cătu și prin refînerea și stănjinirea lor în calea culturii și a civilizațiunei, apoi și prin stratageme de lupi și de vulpi, precum nu mai merge nicăiri la nici-unu popor din Europă, ba mai multu nici în Asia și nicăiri.

Croati'a. Totu în 20 Octobru în ședința dietei croate au fostu ărași unele scene furtunoșe, pline de incriminari foarte grave asupra guvernulu Ungariei și a ungrimeii preste totu. Deputatulu Valusnigg după-ce însă mai multe abuzuri și încercări de a micșoră drepturile autonome ale Croatiei, ajunse și la catastrofa dela Esecu, de cându cu ruperea podulu preste Drav'a și căderea vagonelor cu locomotivă cu totu în apă, și după-ce afirmă, că ungrii administru și conduc nespuse de reu afacerile caliloru ferate, în cătu lumea căletorește pe ele totu cu frică în ămile, apoi rapitu de patima dise: „Ceii ce s'au înecat în Drav'a, au fostu totu magarii, ăra această a fostu pedepsă dela Domnedieu trimisă asupra lor spre resbunare pentru croatii omoriti de către magarii în vēr'a trecută la Dombovár.

Totu atunci deputatulu Starcevicu cunoscutu că celu mai infocatu adversariu alu magariloru, interpellă pe reprezentantele guvernulu, că se aște se se spuna, ce se face cu sutele de mii și chiaru cu milioanele remase economice dela cei circa 25 de mii ostasi, pe cari comandă supremă îi dămite pe lunile de ăra pe la familiile lor, că se țina acelea, pe cându ei nu lucra nimic, ci petrecu acasă în betii și blastematii.

Romania.

(Banchetulu dela Bârlad). Pentru-că se se vedea și din alte împrejurări importante a cea mare pusă pe manevrele din estimpu executate cu 25 mii ostasi, reproducem după „Monitoriu” următoarea descriere:

Marti 5 Octobru, la 6 orele 8, MM. LL. Regele și Regina, în trasura curtei la Daumont, au mersu spre a lua parte la banchetulu ce se oferea armatei și comandantulu ei supremu.

Maiestatele Loru au fostu întimpinate la intrare de dnii miniștri Sturdza, Chitiu și Lecca, de dnii generali Radovici, Racoviția, Manu, Slanicenu, Anghelescu, Cretienu și Davila, d. prefectulu alu județulu și d. primariu alu orașulu împreună cu consiliulu comunalu.

Sal'a în care se organizase unu frumosu banchetu, era splendidu decorată cu trofee și iluminată în modulu celu mai placutu. MM. LL. Regele și Regina au luat locu la masa împreună cu comesenii, între cari erau P. SS. Episcopulu de Husi, dnii miniștri, d. primaru cu dna Ganea, dnii oficiari străini, dnii senatori și deputați ai județulu, dnii generali ai armatei, împreună cu toți oficiarii superiori comandantii ai unitatiloru mari, d. prefectulu cu dna Obedenu, notabilitățile orașulu și ale județulu și reprezentanții ai comerțulu. La finele mesei, M. S. Regele a radicat următorulu toast:

Domniloru!

Tiară întreaga privește cu dragoste și încredere armata care are onorulu de a fi pără și scutul Patriei, și care trebuie să pună toată silința spre a respăți, prin răvna și o muncă neîntreruptă, marzele sacrificii cari națiunea își impune pentru ea. Prin luptele glorioșe pe câmpiile din Bulgari'a, Romania a dobândit unu locu de onore între statele militare. Santa datorie a armatei este de a paștra neatinsu acestu însemnatu rezultat, și a fi totudeauna zelōsa de renumele seu. Nimeni nu știe ce viitorulu ascunde în sinulu seu; noi înse știm că trebuie să ne pregătim, să ne întărim și să ne radiemam numai pe propriă noastră putere. Sunt dar, fericitu de a vedea, cu ocaziunea acestoru manevre, o mare parte a armatei concentrată din toate unghiurile țării, și a constată aventulu și progresulu instituțiiloru noastre militare. Multiamescu țării și armatei, cari împreună, au contribuit a implini dorința Mea cea mai vie; și redicu acestu paharu pentru fericirea și țării Romaniei, care sunt convinsu, nu se va căi nici odată de toate sacrificiile cari le face pentru armată sa.

Se traiasca Romania!

Se traiasca armata!

Aceste cuvinte electrisară pe toți asistentii, cari răspunseră cu strigatulu unanimu: Traiasca Maiestatele Loru! Traiasca Vitezulu nostru Capitanu!

După alte câteva discursuri M. S. Regele, adresandu-se către dnii oficiari ai misiuniloru străine, ținu următorulu toastu:

Messieurs!

En exprimant Ma vive satisfaction de l'intérêt que les grandes Puissances portent à notre jeune armée, je bois à la santé des Souverains et des Chefs d'Etats qui ont bien voulu se faire représenter à nos manoeuvres, ainsi qu'à la prospérité de leurs braves armées.

Aclamarile caldureșe cari urmărau toastulu M. S. Regelui, arăta multumirea ce a simțit armată noastră, vedindu interesulu ce i pōrta puterile străine.

Apoi, d. colonelu Timler, (Rusii'a) în numele dloru oficiari străini delegați că se asiste la manevrele armatei romane, rosti următoarele:

Sire!

Permettez-moi, au nom de mes collègues, les délégués militaires, de présenter à Votre Majesté nos humbles remerciements pour la haute faveur que Votre Majesté a daigné nous octroyer pendant notre séjour en Roumanie et pour l'accueil, plus que cordial, que nous avons reçu de la part des officiers de l'armée roumaine. Malgré que notre séjour aet été court, nous emportons l'impression unanime que la brave armée roumaine, commandée par un Roi soldat, a devant elle un grand et brillant avenir.

À la santé de Sa Majesté la Reine, à la brave armée roumaine et à son Auguste Chef, Sa Majesté le Roi!

Urarile caldureșe ce au urmatu toastulu dlui colonelu Timler, dovediau cordialitatea dintre dnii oficiari străini și ai noștri.

Banchetulu s'a terminatu prin următoarele cuvinte rostite de P. S. S. Episcopulu de Husi:

Sire!

Smeritul episcopu alu eparchiei Husiloru, ridică acestu toast, din partea întregului cleru alu bisericii romane, în sanatatea Maiestatiloru Loru Regelui si Reginei, în sanatatea vitézei armate Romane si a distinsiloru ei capi.

Scumpa si Augusta Suverana, muma duiósa a Romaniloru.

Bisericea si clerulu nu ve póte oferi buchete de flori cari se vestediescu, mâne sau poimâne, dar ve ofere buchetu inimii, credintiei, supunerei, dragostei si devotamentului, buchetu care nu se vestejesece nici odata.

Se trairi, Maiestatile Vóstre!

Traiasca ilustr'a Dinastie!

Traiasca Printiulu mostenitoru alu Romaniei!

Dupa terminarea banchetului, avu locu retragerea cu facile, executata de 15 musicii, sub directiunea dlui Hübsch, inspectoru generalu alu musiciloru.

Asiediamintele Brâncovenesci.

„Amu semnalatu într'unulu din numerile precedente spiritulu caritabilu ce a caracterisatu totdeauna, si caracteriza inca pe romani, si amu aretatu marele numeru alu asiediaminteloru de binefacere, presarate cá nisce strelucitoare margaritare prin diferitele unghiuri ale tierii.

Intre aceste asiediaminte umanitare, putem pune în prim'a linie pe acelea ale Epitropiei Brâncovenesci din capitala.

Ori-cine a visitatu marele spitalu din Bucuresci, fondatu din donatiunile nemuritoarei familii a Brâncoveniloru, n'a pututu se remana nemiscatu si plin de admiratiune către acei cari, cu sacrificiulu averii lor, au creatu pentru multi secolu unu adapostu alu celor nefericiti, unu asilu pentru cautarea sanetatii celor în miserie.

Spitalulu Brâncovenescu, purtându numele patriotiloru sei fundatori, se afla instalatu într'o vasta cladire ce ii apartine specialu pentru acésta, în centrulu capitalei. Localulu este construitu dupa toate regulele igieniei, si dupa prescriptiunile sciintiei moderne. Ospiciulu e divisatu în mai multe sectiuni, unde se cauta bóle de diferite naturi, interne si externe; astu-felu e sectiunea medicala, sectiunea chirurgicala etc. Bolnavii sunt cautati aci cu cea mai mare ingrijire; medici cu o reputatiune bine stabilita facu serviciulu cu multu successu. Cea mai mare parte din bolnavii ce între în acestu ospiciu esu, dupa puçinu timpu, cu sanatatea complexu restabilita. Tablourile grafice de maladiile ce se curédia în spitalulu Brâncovenescu, si pe cari le avem înainte, constata cá mortalitatea este fórte mica, relativu cu alte spitale, dovada de bunele ingrijiri si de sollicitudinea ce se pune în cautarea bolnaviloru.

În ceea ce privește igien'a, spitalulu Brâncovenescu nu lasa nimic doritu. Salónele séle bine aerisite, stralucescu de curatienie în ori-ce momentu le ar visit'a cine-va. Mâncarea bolnaviloru este buna si adaptata constitutiunii si bóleloru fia-caruia.

Dupa spitalulu Brâncovenescu, putemu citá aci scól'a tînutu cu spesele aceleiasi eforii, într'unu localu fórte frumosu, apoi institutul veduveloru, de curéndu organisatu unde ununumeru de femei sarace isi adapostescu restulu dileloru lor nenorocite.

Biserica Dómn'a Balasia, care acum se construesce în locul vechei biserici cu acestu nume, vine se încoronéde frumósele si bine-facetórele institute de care vorbim. Acésta noua cladire formédia unulu din cele mai frumóse monumente religiose din Bucuresci, singurulu putemu dice, din punctulu de vedere alu frumosului, alu bunului gustu si alu artei architecturale.

D. colonelu N. Bibescu, senatoru, d. T. Vacarescu, actualii efori, au tînutu se faca din asiediamintele a caroru administratiune le era confiata, nisce adeverate institute modelu de organisare si administratiune. Silintiele lor, trebuie se o constatam, au fostu încoronate de unu deplinu successu: asiediamintele Eforiei Brâncovenesci potu rivalis'a cu cele mai renumite de felulu acesta, din strainatate.

Acésta ne face se felicitam caldurosu pe acei administratori, cari au sciutu se raspunda cu prisosu dorintiloru piosiloru donatori, si, prin economia si o buna fructificare a capitaleloru, se dea o mai mare estindere administratiuniloru, se marésca numerulu institutelor de bine-facere, cum au facutu cu asilulu veduveloru, etc., se aline cátu mai multe necasuri si dureri. Gratia unei asemenea administratiuni intielepte si economice, a pututu Eforia asiediaminteloru Brâncovenesci se se ridice la inaltimea la care se afla adi, se atraga admiratiunea tuturor, si se aiba recunoscinti'a si binecuvéntarile a mii si miide sermani si suferendi.

Asemenea administratori merita recunoscinti'a nóstra a tuturor, si dorim a'i vedea lucrându totdeauna cu acelasiu zelu, cu aceeasi staruintia si indemanare.

Sciri din afara.

Din Russi'a. Pressei russesci ii e strinsu opritu a scrie despre fortificatiunile planuite spre fruntariile austro-unguresci si germane. dara din alte informatiuni totu se scie, cá acelea voru fi de dóue categorii. Pe anulu acesta s'au votatu diece milióne ruble pentru lucrari si candu va fi spendata acea suma, voru urmá altele. Cetatile fortificate au se formédie dóue triunghiuri, unulu fórte largu, liniile lui voru trece dela Varsiovi'a preste Modlin, Serok, Demblin, Brest-Litevsk; alu doilea mai strimtu Varsiovi'a-Modlin-Serok. Preste acestea se fortifica din nou si cetatile de cátra Basarabi'a. Cam acesta este respunsulu mutu alu Russiei datu la necurmatele sbierate ale pressei si ale oratoriloru ungueresci, cum si ale violentelor mesuri de margiarisare.

Érn'a a si inceputu în Russi'a cu rigóre de optu graduri, în cátu au inghiatiatu si riuri de cele mai mari. A ninsu si în Galiti'a pâna încóce pe muntii Moldovei si ai Transilvaniei. De aici se esplica si la noi frigulu tempestivu si acestea venturi tari.

Cestiunea Chilei dá de lucru pressei si la toti cáti se ocupa de politica.

Egiptulu si Bosni'a. Éca unde au datu si unde crépa. La Vien'a se discuta scirea venita dela Londr'a despre o conditiune, ce se dice cá ar fi pusu guvernulu Britaniei, cá dacá Austro-Ungari'a se va invoí cá anglie se domnéca în Egiptu, atunci ei nu se voru mai opune austriaciloru la încorporarea definitiva a Bosniei, precum se adaoge cá ar fi voindu si Germani'a. Prea bine; dara e bine se astepte pâna-ce voru vedea ce dicu si celelalte cabinetete.

În ambele Bulgarii s'au deschisu camerele, adeca atátu la Sofi'a cátu si la Filipopole. Din toate actiunile poporului bulgaru se cunoște, cá si elu pune mare temeiu pe formarea si prepararea de trupe cátu se póte mai numeróse si mai bine exercitate.

Regele Serbiei care petrecú la mosii'a sa Maia dilele din urma, pe 10-22 Oct. s'a intorsu la Bucuresci, de unde în alta di va fi plecatu la resiedinti'a sa Belgrad.

În alte tieri straine politic'a militanta precum se dice, se mai afla totu în stagnatiune cá în lunile de vara, cá si cum ar face pauza de obosita ce ar fi; dara nimeni nu voiesce se se încréda în acésta liniste paruta. Cá nu se increde nimeni, se póte judecá mai bine din necurmatele armari, éra la noi aici inca si din acésta agitatiune febrila si volburósa a compatriotiloru nostrii magiari, care nici se póte esplicá altumentrea, decátu numai din presimtirea orcanelor.

Bibliografia.

— Amiculu bunu. Colectiune de lecture solidatòrie de caracteru în direptiune religioasa morale. I. Doctorulu sufletescu si sfaturile lui pentru cei ce sunt apróde de timpulu scaparei din închisóre, de Joaniu Papiu, spiritalu la cas'a reg. corectoria din tíera din Gherl'a, preotu de dieces'a Gherlei, asesoru consistor. si vice-protopopu onorariu. (Traducerea romana de pe originalulu magiaru premiatu s'a facutu prin auctorulu cu invoirea data de directiunea închisórei reg. teritor. dela Vatiu). Gherl'a, 1882. Cu literele tipografiei diecesane.

— Gramatic'a romana în scólele elementare, tractata din bucati de cetire. Cursu practic u pentru invetiatorii si invetiátorele, cari instruédia scolari din anulu alu 3-lea si alu 4-lea de scóla, precum si pentru elevii institutelor preparandiale sau normale. Partea I. de Vasile Mândreanu, prof. licentiatu în filologi'a classica. Editiunea I-a. Pretiulu 1 fl. 20 cri — 2 lei. Lugosiu, 1882. Editur'a autorului.

— Gramatic'a romana în scólele elementare, tractata din bucati de cetire. Partea I. Anulu alu 3-lea si alu 4-lea de scóla. Bucati de cetire si reguli gramaticale de Vasile Mândreanu, prof. licentiatu în filologi'a classica. Pretiulu 45 cri sau 1 leu, legata. Caransebesiu, 1882. Editur'a autorului.

— Manualu de stilistica cu indicatiuni si exemple de teme pentru scólele secundare de ambe-sexe, de M. Strajanu, licentiatu în litere dela universitatea din Bucuresci, doctoru în filosofia dela universitatea din Giessen si profesoru de limb'a romana la liceulu Mateiu Basarabu. Editiunea II. Pretiulu unui esempl. 2 lei noi. Bucuresci, 1882. Editur'a libreriei Socecu et Comp. Calea Victoriei Nr. 7.

— Dela librari'a S. Samitca din Craiov'a ne veni publicatiunea: „Pe Malulu Marei“ de Jac. Negruzzi 1883., opu beletristicu, care face parte din „Bibliotec'a literara“, editur'a numitei librarii. Form. 8-vu micu, 144 pagine. Pretiulu nu este aratatu. Rogam pe libraria cá se binevoiesca a ni'lu face cunoscutu.

— Aurora romana, organu beletristicu-literaru alu „societatii pentru cultur'a si literatur'a romana în Bucovin'a“. Nr. 9. Anulu II. — Apare la 15 a fia-carii luni. Costa pentru membri pe anu 3 fl., pentru nemembri 4 fl. v. a., pentru Romani'a 15 franci. Abonamentele se facu directu la redactiune si anume pe unu anu, séu si numai pe unu semestru. Editoru si redactoru respundietoriu Joaniu J. Bumbacu, profesoru la gimnasiulu c. r. din Cernauti si redactoru alu publicatiuniloru literare ale „Societatii pentru cultur'a si literatur'a romana în Bucovin'a“. — Strad'a Transilvaniei Nr. 7. — Sumariu: „Manuscriptulu romanescu dela Voronetiu (Bucovin'a) despre faptele Apostoliloru“, studiu literariu. „Romanii din Moravi'a“, ambele de Joaniu I. Bumbacu. „Dómn'a G. Sand“ de En. H. „Poesii“ de En. H., Const. Baila, T. V. Pacatianu, V. B. Muntenscu, O. Lujanu. „Bibliografia“. „Estrasu din siedintiele Comitetului „Societat. pentru cultur'a si literatur'a romana în Bucovin'a“. „Cátura p. t. Abonenti“. „Gácitura de siachu“ de M. Reuti. — Cernauti, 1882. Tipografi'a H. Czopp.

— Scól'a practica. Magazin de lectiuni si materii pentru instructiunea primara de Vasile Petri Nr. 7. Nasedu, 1 Octobré 1882. Tom. I. Apare la prim'a fiacarei luni în numere de câte 2 cóle, si costa pe anu 3 fl. platiti înainte. Abonamentele se facu la Redactiunea „Scólei practice“ în Nasedu (Naszód, Transilvani'a).

— Ne mai venira si în limb'a magiara dóue opuri, pe care le facemu cunoscute cu placere în interessulu sciintiei pentru cei ce cunosc limb'a.

Unulu este: Anuariulu societatiei istorice si archeologice din comitatulu Hunedórei, celu mai bogatu de anticitati romane, cá si de chrisóve de ale familiiloru nobili din Transilvani'a, pe timpulu dela infiintarea societatiei în an. 1880 pâna în 29 Maiu 1881 tiparitu în Pest'a 1882 form. 8-vu mare, 188 pagine, editiune eleganta; are dóue parti. Partea I coprinde 5 dissertatiuni: Studiu asupra istoriei stravechi a comit. Hunedórei; magiarii si romanii în acelu comit.; sigilu si armele (marc'a) comit.; unu memorialu alu lui Alex. Nagy; catalogulu paseriloru din acelu comitatu (fórte interessantu pentru ornitologi si pentru ori-care naturalistu si economu) de Adam Budai.

P. II are 6 tractate, despre infiintarea societatiei; museulu ei; bibliotec'a si archivulu; membrii sei; averea societatiei. În fine 4 table foto-chemigrafice.

Pretiulu anuariulu pentru membrii e 2 fl., pentru nemembrii 3 fl. v. a. a se numerá la dnulu secretariu Robert Kun în Dev'a.

Titlulu magiaru: A Hunyad megyei történelmi és régészeti társulat évkönyve 1880 évbén történeti alakulásától 1881 Majus 29-ig le folytatásáig. Szerkesztette a választó Bizotmány meg bízásából Kun Robert társulati titkár. Négy photo-chemigraphiai táblával. Budapest. Az Athenaeum r. társulati könyvnyomdája 1882.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

în 19 Octobré st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguerescu cu 6%	119.50	119.30
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	90.50	90.50
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	110.—	109.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	94.25	94.50
Inprumutul drumurilor de feru ung.	135.—	134.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	98.75	99.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.25	97.—
Obligatiuni urbariale temesiane	98.—	98.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.25	97.—
Obligatiuni urbariale transilvane	98.—	98.25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	97.50	98.—
Datorie de statu austriaca în chartie	76.70	76.60
Datoria de statu în argintu	77.45	77.30
Rent'a de auru austriaca	95.40	95.50
Sorti de statu dela 1860	130.75	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	838.—	828.—
Actiuni de banca de creditu ung.	296.—	294.50
Actiuni de creditu aust.	306.25	305.—
Scrisuri fioncieri ale institutului „Albini“ dela Sibiu	—	100.—
Galbini imper.	5.66	5.67
Napoleonidorulu	9.48	9.48
100 marce nemtiesci	58.45	58.40

Insciintiare.

Vineri în 27 Octobré a. c. dupa calindariulu nou, la 10 óre înainte de amédi se va tinea în edificiu „Albinei“ institutu de creditu si de economii în Sibiu, strad'a Baier Nr. 1 licitarea obiectelor remase cu ocasiunea edificariloru de adaptare, precum: usi, ferestri, cuptóre, scocuri pentru strasini etc.

Consemnarea detailata a acelor obiecte, pretiurile lor, precum si celelalte conditiuni de licitatiune se potu vedea în biuroulu subscisei directiuni, în fia-care di dela 10—12 óre a. m.

Sibiu, 20 Octobré 1882.

(120) 2—2

Directiunea „Albinei“

institutu de creditu si de economii.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**